

worden gebracht. Dit is gebaseerd op de bestuurlijke afspraken² over de uitvoering van de Wzd die de brancheorganisaties, beroepsverenigingen en cliëntenorganisaties hebben gemaakt onder regie van VWS. De rechter lijkt hiervan nog niet op de hoogte te zijn.

Mr. dr. B.J.M. Frederiks
Universitair docent gezondheidsrecht, Amsterdam UMC, afdeling recht, ethiek en humaniora, lid van het Centraal Tuchtcollege Gezondheidszorg en redactielid van «JGz».

59

Rechtspraak kiest voor forfaitair stelsel schadevergoeding, met maatwerk

Rechtbank Oost-Brabant
21 maart 2024, C/01/400133 / FA RK 23-5442,
ECLI:NL:RBOBR:2024:2507
(mr. E.C.M. de Klerk)
Noot Mr. J.F. (Jeffrey) Groen

Wvggz. Schadevergoeding. Termijnoverschrijding. Oriëntatiepunten.

[Wvggz art. 5:16, 10:12 lid 3]

De officier van justitie heeft het verzoekschrift voor het verlenen van een aansluitende zorgmachtiging 27 dagen te laat ingediend bij de rechtbank. Hij heeft daarmee de termijn als bedoeld in art. 5:16 Wvggz overtreden. De rechtbank acht een schadevergoeding van € 10 per dag billijk. De rechtbank baseert zich daarbij op de oriëntatiepunten zoals die in concept zijn vastgesteld door de leden van de expertgroep verplichte zorg.

[naam],
geboren op [geboortedatum] te [geboorteplaats],
wonende te [adres],
hierna te noemen: verzoeker,
advocaat: mr. A. Houtman,
ten laste van
de Staat der Nederlanden,

statutair gevestigd te 's-Gravenhage,
in deze zaak vertegenwoordigd door de officier van justitie van het arrondissementsparket Oost-Brabant.

Rechtbank:

Het procesverloop

De rechtbank heeft kennisgenomen van de volgende stukken:

- het verzoekschrift (met bijlagen), ontvangen ter griffie op 2 januari 2024;
- het verweerschrift van de officier van justitie van 17 januari 2024;
- de brief van mr. Houtman (conclusie van pleik) van 31 januari 2024.

Partijen hebben afgezien van de mogelijkheid om hun standpunten mondeling toe te lichten. Een mondelinge behandeling heeft daarom niet plaatsgevonden.

De feiten

Op 19 september 2023 heeft de officier van justitie de rechtbank bericht over de beslissing tot voorbereiding van een verzoekschrift voor een zorgmachtiging voor verzoeker, en daarbij de persoonsgegevens van verzoeker verstrekt ten behoeve van een last tot toevoeging. Aan verzoeker is vervolgens mr. Houtman als advocaat toegevoegd.

Bij brief van 20 september 2023 heeft mr. Houtman verzoeker in kennis gesteld over de voorbereiding van het verzoekschrift voor een zorgmachtiging.

Bij brief van 26 september 2023 heeft de geneesheer-directeur van de [instelling] aan verzoeker medegedeeld dat een verzoekschrift voor een zorgmachtiging wordt voorbereid, een en ander zoals voorgeschreven in artikel 5:4, tweede lid, onderdeel a Wvggz.

Bij brief van 21 november 2023 heeft de officier van justitie aan verzoeker medegedeeld dat is voldaan aan de criteria voor verplichte zorg, een en ander zoals bedoeld in artikel 5:16, eerste lid, Wvggz en dat een verzoekschrift voor een zorgmachtiging is ingediend bij de rechtbank.

Het verzoek

Verzoeker verzoekt de rechtbank om, zo veel als mogelijk uitvoerbaar bij voorraad, de Staat der Nederlanden te veroordelen om aan verzoeker een schadevergoeding van € 825,00 toe te kennen,

² Zie voor meer uitleg: www.verenso.nl/_asset/_public/Nieuws/Buga-mei-2024.pdf.

alsmede een (forfaitaire) vergoeding voor advocaatkosten indien geen last tot toevoeging wordt verstrekt, althans een door de rechtbank in goede justitie toe te kennen vergoeding.

Ter onderbouwing van zijn verzoek stelt verzoeker dat de officier van justitie de termijn van artikel 5:16 lid 1 Wvggz heeft overschreden, als gevolg waarvan hij immateriële schade heeft geleden. In ieder geval is sprake van een overschrijding van 27 dagen te rekenen vanaf de datum waarop de geneesheer-directeur heeft medegedeeld dat een verzoekschrift voor een zorgmachtiging werd voorbereid. Volgens verzoeker dient echter gerekend te worden vanaf de datum waarop hij via zijn advocaat in kennis is gesteld over de voorbereiding van een verzoekschrift, omdat hij vanaf dat moment in onzekerheid verkeerde of een verzoek zou worden ingediend en zou worden toegewezen. Het gaat dan om een overschrijding van de termijn van 33 dagen. Verzoeker acht een schadevergoeding van € 25,00 per dag billijk.

Het verweer

De officier van justitie betwist niet dat de termijn van artikel 5:16 lid 1 Wvggz is overschreden en dat verzoeker daarom recht heeft op schadevergoeding. Volgens de officier van justitie kan de schadevergoeding slechts worden toegekend over een periode van 27 dagen, omdat de termijn van artikel 5:16 Wvggz pas gaat lopen nadat de betrokkene door de geneesheer-directeur is geïnformeerd over de voorbereiding van een verzoekschrift. De hoogte van de schadevergoeding is volgens de officier van justitie naar billijkheid vast te stellen op € 10,00 per dag.

De beoordeling

Op grond van artikel 5:16, eerste lid, Wvggz dient de officier van justitie de beslissing of is voldaan aan de criteria voor verplichte zorg aan de betrokkene mee te delen binnen vier weken na de schriftelijke mededeling van de geneesheer-directeur dat een verzoek voor een zorgmachtiging wordt voorbereid. Vast staat dat de officier van justitie deze termijn heeft overschreden en dat verzoeker daarom recht heeft op schadevergoeding.

Op grond van 10:12, derde lid, Wvggz kan de rechtbank een schadevergoeding toekennen voor zover de officier van justitie de wet niet in acht heeft genomen. De tekst van artikel 5:16, eerste lid, Wvggz is niet mis te verstaan: de termijn gaat lopen na de schriftelijke mededeling van de ge-

neesheer-directeur aan betrokkene. Dat verzoeker door een bericht van zijn advocaat eerder op de hoogte was van de voorbereiding en daardoor langer in onzekerheid heeft verkeerd over de vraag of een verzoekschrift zou worden ingediend, doet daar niet aan af. De rechtbank gaat daarom uit van een termijnoverschrijding van 27 dagen.

Voor zover verzoeker meent recht te hebben op schadevergoeding voor de periode tussen 20 en 26 september 2023 dient hij zich te wenden tot de zorgaanbieder.

De rechtbank acht een schadevergoeding van € 10,00 per dag, in totaal € 270,00 billijk. De rechtbank baseert zich daarbij op de oriëntatiepunten zoals die in concept zijn vastgesteld door de leden van de expertgroep verplichte zorg. Er zijn geen bijzondere omstandigheden gesteld noch gebleken die een hogere vergoeding rechtvaardigen.

De rechtbank wijst het verzoek om een vergoeding toe te kennen voor advocaatkosten indien geen last tot toevoeging wordt verstrekt af, omdat in dit geval wel een last tot toevoeging is verstrekt.

De beslissing

De rechtbank:

- veroordeelt de Staat om aan verzoeker te betalen een bedrag van € 270,00;
- verklaart deze beschikking tot zover uitvoerbaar bij voorraad;
- wijst het meer of anders verzochte af.

NOOT

1. De hierboven gepubliceerde beschikking volgt op een verzoek om schadevergoeding op grond van art. 10:12 lid 3 Wvggz. Op grond van dit artikel kan de rechter een schadevergoeding naar billijkheid toekennen, als de rechter of de officier van justitie de wet niet in acht heeft genomen. In deze zaak stond vast dat de officier van justitie art. 5:16 lid 1 Wvggz niet in acht had genomen. Dit artikel bepaalt dat de officier van justitie binnen vier weken na het bericht van de geneesheer-directeur aan de betrokkene dat ten aanzien van de betrokkene een zorgmachtiging wordt voorbereid (art. 5:4 lid 2 sub a Wvggz), aan de betrokkene meedeelt of is voldaan aan de criteria voor verplichte zorg.

2. In dit geval had de officier van justitie deze '5:16-termijn' van vier weken overschreden met 27 dagen. De betrokkene stelde dat hij immateriële schade heeft geleden, omdat hij hierdoor in onzekerheid had verkeerd of een verzoek om een zorgmachtiging zou worden ingediend en toegevoerd. De rechtbank achtte een schadevergoeding van € 10 per dag billijk, oftewel (27 dagen x € 10 =) € 270. De rechtbank overwoog zich daarbij te baseren op 'de oriëntatiepunten zoals die in concept zijn vastgesteld door de leden van de expertgroep verplichte zorg'. Op die laatste overweging van de rechtbank ga ik in deze annotatie in.

3. Bij publicatie van deze beschikking, die is gegeven op 21 maart 2023 maar (pas) is gepubliceerd op 12 juni 2024, bleek, voor zover mij bekend voor het eerst, dat de Rechtspraak werkte aan oriëntatiepunten voor het toekennen van schadevergoedingen in het kader van de Wvvggz en de Wzd. Op 18 juli 2024 zijn die oriëntatiepunten gepubliceerd op de website van de Rechtspraak.¹ In die oriëntatiepunten is toegelicht dat het Landelijk Overleg Vakinhoud Familierecht (LOVF) heeft gekozen voor een forfaitair systeem, waarbij rechters alsnog maatwerk kunnen leveren.

4. In de rechtspraktijk bestaat al sinds de inwerkingtreding van de Wvvggz en Wzd discussie over de vraag of voor het toekennen van schadevergoeding nu wel of geen forfaitair systeem moet worden gehanteerd. In 2019 stelde de Universiteit van Amsterdam in opdracht van Stichting PVP een forfaitair stelsel voor.² Het voorgestelde stelsel werd in de rechtspraak niet gevolgd, onder meer omdat een forfaitair systeem zich volgens de rechter niet leende voor individuele omstandigheden die in het kader van de Wvvggz

relevant zijn.³ In mijn annotatie bij het arrest van Hof 's-Hertogenbosch van 25 maart 2021 (ECLI:NL:GHSHE:2021:919, «JGz» 2021/65, m.nt. J.F. Groen) schreef ik al dat het jammer is dat het hof de kans liet liggen om zich (al dan niet principieel) vóór of tégen een forfaitair systeem uit te spreken. Betrokkenen zouden zich blijven beroepen op het – voor hen gunstige – forfaitaire systeem; instellingen en behandelaren zouden blijven proberen om de schadelast die uit gegronde klachten kan voortvloeien te beperken. Ook andere auteurs uitten bezwaren en stelden alternatieven voor.⁴

5. In de wetsevaluatie van de Wvvggz en Wzd (december 2021) hebben de onderzoekers geconstateerd dat er behoefte was aan duidelijkheid over de hoogte van toe te kennen schadevergoedingen. De onderzoekers constateerden echter niet of het gebrek aan duidelijkheid in de hoogte van de schadevergoeding ook leidt tot een gebrek aan (voldoende) billijkheid en rechtseenheid. Daarvoor was meer informatie nodig. Als er geen sprake zou zijn van (met name) rechtseenheid, dan diende dat probleem 'op een zo kort mogelijke termijn' te worden opgelost, aldus de onderzoekers. Een forfaitair stelsel was volgens de onderzoekers 'één van de mogelijke oplossingsrichtingen'.⁵

6. Op 31 maart 2023 deed de Hoge Raad (ECLI:NL:HR:2023:504, «JGz» 2024/3, m.nt. J.F. Groen) een voorzet voor het hanteren van een forfaitair stelsel. De Hoge Raad overwoog

1 www.rechtspraak.nl/Voor-advocaten-en-juristen/Reglementen-procedures-en-formulieren/Civiel/Familie-en-jeugdrecht.

2 R.P. Wijne, 'Schadevergoeding vragen aan een klachtencommissie als bedoeld in de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg; wat is billijk?', Universiteit van Amsterdam, 1 oktober 2019. Zie ook het gepubliceerde 'forfaitair stelsel 2.0' d.d. 15 juli 2020 naar aanleiding van de ontwikkelingen en rechtspraak in de eerste zes maanden na de inwerkingtreding van de Wvvggz.

3 Vgl. Rb. Zeeland-West Brabant 2 juli 2020, ECLI:NL:RBZWB:2020:5158, «JGz» 2020/73, m.nt. R.B.M. Keurentjes.

4 Voor een 'landelijke leidraad' pleitte C.A. Grezel in 'Pleidooi voor een landelijke aanpak van de Klachtenregeling in de Wvvggz', JGGZR 2021/15. Zie ook Rb. Zeeland-West-Brabant 22 februari 2021, «JGz» 2021/37, m.nt. R.B.M. Keurentjes; Rb. Zeeland-West-Brabant 15 januari 2021, «JGz» 2021/36, m.nt. H.J. Beintema; T.P. Widdershoven, 'Schadevergoeding en Wvvggz-klachtrecht: van forfaitair naar leidraad', JGGZR 2021/36.

5 Legemaate c.s., *Eerste evaluatie: Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg en Wet zorg en dwang, deel 1*, Den Haag: ZonMw, december 2021, p. 390. Zie ook J.F. Groen, 'Schadevergoedingen: tijd voor duidelijkheid!', JGGZR 2022/27.

dat het aanbeveling verdient om, op praktische gronden en met het oog op een voortvarende afhandeling van verzoeken om schadevergoeding, als uitgangspunt forfaitaire bedragen te hanteren, waarvan op grond van bijzondere omstandigheden kan worden afgeweken. P-G Lindenbergh schreef in zijn conclusie (Concl. P-G Lindenbergh 23 december 2022, ECLI:NL:PHR:2022:1243) voor deze beschikking van de Hoge Raad dat hier geen taak lag voor de Hoge Raad, maar dat men 'eventueel' door samspraak tussen feitenrechters en/of overleg in de sector kan komen tot nadere normering van toe te wijzen bedragen.

7. Met de nu gepubliceerde oriëntatiepunten heeft de rechtspraak de handschoen opgepakt en gekozen voor een forfaitair systeem. Het lijkt mij dat de oriëntatiepunten een welkom hulpmiddel zijn voor alle betrokken partijen: betrokkenen, vertegenwoordigers, advocaten, patiënt- en cliëntvertrouwenspersonen, zorgaanbieders en rechters. Hoewel de oriëntatiepunten zijn geschreven voor de rechtspraak, kunnen ook klachtencommissies er hun voordeel mee doen. Vierenhalf jaar na inwerkingtreding van de Wvzgg lijkt de discussie beslecht of nu wel of geen forfaitair systeem moet worden gehanteerd. Dat doen 'we' dus wel, maar – terecht – blijft alsnog ruimte voor maatwerk bestaan. Dat is in de considerans van de oriëntatiepunten ook uitdrukkelijk vermeld. Mijn verwachting is dat de oriëntatiepunten zullen bijdragen aan de voortvarende afhandeling van schadevergoedingsverzoeken en de rechtseenheid bij het toekennen van schadevergoeding.

Mr. J.F. (Jeffrey) Groen
Advocaat gezondheidsrecht bij Holla legal & tax

60

Zorgmachtiging art. 2.3 Wfz of forensische zorg, nodeloze voorbereiding zorgmachtiging

Rechtbank Oost-Brabant zp 's-Hertogenbosch
14 juni 2024, 01-262330-23,
ECLI:NL:RBOBR:2024:2536
(mr. W. Heijninck, mr. M.M.L.A.T. Doll,
mr. S.S. Arendse)
Noot Mr. B.J. (Janine) Berton

Hoog recidiverisico.

[Wfz art. 2.3; Sr art. 38 lid 1]

Strafzaak waarin toepassing van art. 2.3 Wfz is geadviseerd in de Pro Justitia-rapportage door zowel de psychiater als de psycholoog. Volgens de deskundigen is het recidivegevaar hoog. Een verzoekschrift op basis van art. 2.3 Wfz is weliswaar ingediend, maar de officier van justitie vraagt op zitting afwijzing omdat forensische zorg passend en geboden is. De strafrechter veroordeelt de betrokkene vanwege brandstichting met levensgevaar, bedreiging en beschadiging en legt tbs met voorwaarden en gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel op. Het advies tot het afgeven van een zorgmachtiging wordt dus niet gevolgd.

[verdachte],
geboren te [geboorteplaats] op [1981],
ingeschreven te [adres 1],
thans gedetineerd te: P.I. Vught, PPC.

Rechtbank:

Dit vonnis is op tegenspraak gewezen naar aanleiding van het onderzoek ter terechtzitting van 19 januari 2024, 9 april 2024 en 31 mei 2024.

Op laatstgenoemde terechtzitting heeft de rechtbank de tegen verdachte, onder de hiervoor genoemde parketnummers, aanhangig gemaakte zaken gevoegd.

De rechtbank heeft kennisgenomen van de verdring van de officier van justitie en van hetgeen van de zijde van verdachte en zijn raadsman naar voren is gebracht.